

RAADSCOMMISSIE RUIMTE

Vergadering van de gemeenteraad van 27 mei 2015

Portefeuillehouder : A.F. van Eersel

Behandelend ambtenaar : Madeleine Wolfs

Nummer raadsvoorstel: RAD-001135

Doorkiesnummer : (0495) 57 52 06

Agendapunt: 11

ONDERWERP

Kennismemen van en overnemen van conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer Weert naar aanleiding van het onderzoek "Rapport over de mate waarin de gemeente Weert voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria voor haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving."

VOORSTEL INITIATIEFNEMER

Kennismemen van en overnemen van conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer Weert naar aanleiding van het onderzoek "Rapport over de mate waarin de gemeente Weert voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria voor haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving."

AANLEIDING EN DOELSTELLING

De rekenkamer is een adviesorgaan van de gemeenteraad en brengt in die hoedanigheid via eindrapporten van door haar uitgevoerde onderzoeken conclusies en aanbevelingen onder de aandacht van de raad.

Op 13 februari 2015 is het eindrapport van de rekenkamer in het onderzoek "Rapport over de mate waarin de gemeente Weert voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria voor haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving." aangeboden aan de gemeenteraad. Bij dit eindrapport is een bestuurlijke reactie door het college van burgemeester en wethouders uitgebracht. De reactie van de rekenkamer op deze bestuurlijke reactie is opgenomen in het eindrapport.

De doelstelling van dit raadsvoorstel is uw raad kennis te laten nemen van de resultaten van het onderzoek en een besluit te doen nemen over de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer.

PROBLEEMSTELLING

In de Packagedeal die de VNG, het IPO en het Rijk in juni 2009 hebben gesloten, is afgesproken dat er kwaliteitscriteria worden ontwikkeld en vastgesteld waaraan vergunningverlening, toezicht en handhaving in het Omgevingsrecht moeten voldoen. Dit heeft geresulteerd in de kwaliteitscriteria 2.1 uit 2012. De kwaliteitscriteria zijn bedoeld om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) door gemeenten en provincies in het Omgevingsrecht te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen. Het voldoen aan de criteria zorgt ervoor dat het bevoegd gezag in staat is om de gewenste kwaliteit en continuïteit te leveren. De kwaliteitscriteria worden met het wetsvoorstel Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), dat een nadere invulling is van de Wabo, wettelijk vastgelegd waardoor alle VTH-uitvoeringsorganisaties verplicht aan de criteria moeten voldoen.

Gepland was dat de kwaliteitscriteria op 1 januari 2015 in werking zouden treden. Staatssecretaris Mansveld van I&M heeft de beantwoording van vragen van de Tweede Kamer over het wetsvoorstel onlangs uitgesteld in afwachting van het rapport van de commissie-Wolfsen dat in opdracht van de

VNG is opgesteld en gaf daarbij aan te willen bekijken 'welke aanpassingen van het wetsvoorstel dienstig zouden kunnen zijn'. Het rapport van de commissie Wolfsen is op 15 september 2014 gepubliceerd. De reactie van de Staatssecretaris hierop is nog niet bekend.

Burgemeester en wethouders zijn als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de uitvoering van de kwaliteitscriteria. Zij moeten jaarlijks rapporteren over de kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, het toezicht en de handhaving aan de gemeenteraad. Op deze wijze vindt controle door de gemeenteraad plaats over de kwaliteit van de uitvoering. Wanneer een gemeente hierin te kort schiet en er dus geen horizontaal toezicht (kwaliteitsborging) plaats vindt, loopt de gemeente het risico dat de provincie Limburg, in het kader van het interbestuurlijk toezicht, hiertegen zal optreden. Zij kan dan verplicht taken van de gemeente onderbrengen bij een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD).

De Rekenkamer Weert heeft onderzocht in hoeverre de gemeente Weert voorbereid is op de kwaliteitscriteria en in hoeverre de raad hierover is geïnformeerd.

De centrale vraagstelling van het onderzoek was:

Is de gemeente Weert voldoende voorbereid om op 1 januari 2015 te (kunnen) voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria voor haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving?

Ter verdere uitwerking van de centrale vraagstelling zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. *Hoe zijn de VTH-taken binnen de gemeente Weert georganiseerd?*
2. *In welke mate voldoet de gemeente Weert aan de kwaliteitscriteria voor de kritieke massa?*
3. *In welke mate voldoet de gemeente Weert aan de proceskwaliteitscriteria?*
4. *Welke stappen/acties heeft de gemeente Weert in gang gezet om op 1 januari 2015 te (kunnen) voldoen aan de kwaliteitscriteria voor de VTH-taken?*
5. *Werkt de gemeente Weert op het gebied van haar VTH-taken samen met andere regiogemeenten en zo ja, met welke gemeente(n) en waarover? Zijn hier afspraken over gemaakt (ambtelijk of bestuurlijk) en voor welke termijn gelden deze?*
6. *Welke VTH-taken heeft de gemeente Weert bij de RUD Limburg Noord neergelegd (om te kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria) en welke afspraken zijn hierover vastgelegd?*
7. *Voert de gemeente Weert binnen de RUD ook VTH-taken uit voor andere gemeenten en zo ja voor welke gemeenten en welke taken betreft het?*
8. *Indien de gemeente Weert aan de nieuwe eisen gaat voldoen, wat betekent dit financieel voor de komende jaren in termen van extra kosten?*

Het onderzoek beperkt zich tot de taken van de gemeente voor vergunningverlening, toezicht en handhaving die vallen onder de werkingssfeer van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en een aantal andere wetten die nauw samenhangen met de omgevingsvergunning (onder andere de Monumentenwet, de Natuurbeschermingswet, de Wet ruimtelijke ordening, etcetera).

OPLOSSINGSRICHTINGEN

4.1 Conclusies

Conclusie 1: De gemeente Weert werkt integraal bij de uitvoering van haar VTH-taken en stemt hierbij intern goed af.

Conclusie 2: De gemeente Weert voldoet niet aan de verplichte kwaliteitseisen voor monitoring en verslaglegging van de gemeentelijke toezicht- en handhavingstaken. Daarmee voldoet de gemeente niet aan de wettelijke regels uit de Wabo en het Besluit omgevingsrecht.

In de huidige wet- en regelgeving is al een monitorings- en verslagleggingsverplichting opgenomen voor de toezicht- en handhavingstaken binnen het werkkterrein van de Wabo. De afgelopen twee jaren heeft er bijna geen monitoring plaatsgevonden. De gemeente beschikt niet over een goed werkend monitoringsysteem. Daarnaast zijn er de afgelopen twee jaren ook geen jaarverslagen vastgesteld.

Conclusie 3: De raad is de afgelopen twee jaren onvoldoende geïnformeerd over de kwaliteit en de uitvoering van de gemeentelijke VTH-taken en daarmee niet in staat gesteld haar controlefunctie te kunnen uitoefenen.

In de huidige wet- en regelgeving is al de verplichting opgenomen dat het college rekenschap en verantwoording moet afleggen aan de raad over de uitvoering van de gemeentelijke toezicht- en handhavingstaken binnen het werkkterrein van de Wabo. Dit is de afgelopen twee jaren niet gebeurd.

Maar bovendien op grond van het wetsvoorstel Verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving dat naar verwachting medio 2015 in werking treedt dienen Burgemeester en wethouders jaarlijks onderzoek te doen naar de kwaliteit van de uitgevoerde gemeentelijke VTH taken (dus ook vergunningverlening) en de resultaten van dat onderzoek te rapporteren aan de gemeenteraad. De rol van de raad wordt volgens deze nieuwe regelgeving sterker. Voor de gemeenteraad is hier een belangrijke rol weggelegd voor horizontaal toezicht. Op deze wijze vindt controle door de gemeenteraad plaats over de kwaliteit van de uitvoering door het college. Dit alleen een kwestie wanneer precies deze wetgeving wordt doorgevoerd, en over dit punt is verder geen discussie, tussen VNG en de minister.

Conclusie 4: De gemeente Weert mag volgens de toekomstige kwaliteitscriteria voor de kritieke massa meer dan de helft van haar VTH-taken niet meer zelfstandig uitvoeren omdat de medewerkers van de gemeente hier te weinig uren mee bezig zijn. De kwaliteit van de uitvoering is hierdoor onvoldoende geborgd.

Net als bij een piloot die voldoende vlieguren moet maken om te mogen blijven vliegen moet een medewerker om een bepaalde deskundigheid te mogen uitvoeren hier voldoende uren per jaar mee bezig zijn. De vlieguren per medewerker garanderen de kwaliteit van de uitvoering.

Conclusie 5 : Om te kunnen voldoen aan de toekomstige proceskwaliteitscriteria is er met name op het gebied van vergunningverlening nog werk aan de winkel.

Zo beschikte de gemeente nog niet over een uitvoeringsprogramma 2014 voor haar vergunningverleningstaken en ook niet over een probleemanalyse voor vergunningverlening. De gemeente beschikt niet over de vereiste protocollen en werkinstructies voor vergunningverlening (met uitzondering voor ro). Daarnaast is het VTH beleid niet meer actueel.

4.2 Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Zorg dat de gemeente Weert zo snel mogelijk voldoet aan de verplichte kwaliteitseisen voor monitoring en verslaglegging en dat de raad zo snel mogelijk haar controlefunctie kan uitoefenen

Stel jaarlijks in januari een verslag op over de uitvoering van (zowel de vergunningverlenings- als)de toezicht en handhavingstaken van het omgevingsrecht (waarin ook verantwoording afgelegd wordt over de prestaties wat betreft aanvragen niet passend binnen het bestemmings- dan wel inpassingsplan en waarin ook de resultaten van de jaarlijks uit te voeren zelfevaluatie over de kwaliteitscriteria wordt opgenomen). Laat het verslag door het college vaststellen en breng dit vervolgens ter kennis van de raad zodat de raad haar (horizontaal) toezicht kan uitvoeren.

Hetgeen hierboven tussenhaakjes staat is pas verplicht als de kwaliteitscriteria wettelijk zijn vastgesteld (verwachting medio 2015).

Zorg binnen nu en een half jaar voor een goed werkend integraal monitoringssysteem voor de VTH taken, beleg de verantwoordelijkheid hiervoor en borg de kosten in de begroting.

Aanbeveling 2: Zorg dat de gemeente Weert uiterlijk op 1 januari 2016 voldoet aan alle proceskwaliteitscriteria

Actualiseer in de 1^e helft van 2015 het toezicht- en handhavingsbeleid en voer hierbij een nieuwe risico-analyse uit (dit is verplicht op basis van huidige wet- en regelgeving) en actualiseer in de 1^e helft van 2015 het huidige Bouwbeleidsplan en hanteer het landelijk afgesproken collectieve toetsniveau (LTB 2012) bij bouw aanvragen.

Geadviseerd wordt om uiterlijk op 31 december 2015 voor alle vergunningverleningstaken van het omgevingsrecht een uitvoeringsprogramma voor 2016 te hebben opgesteld waarin ook een prioriteitenstelling en meetbare doelstellingen zijn opgenomen voor vergunningverlening Wabo breed. Neem hierin ook een probleemanalyse op voor vergunningverlening met een analyse van de complexiteit en aard van de te verwachten (bouw)vergunningen en voer voor het gebruiksdeel van de omgevingsvergunning een toets uit naar de actualiteit van de verleende vergunningen en voer een analyse uit voor het deel van de omgevingsvergunning waarvoor een goede ruimtelijke onderbouwing nodig is omdat deze afwijkt van het vigerende bestemmingsplan. Integreer het vergunningenprogramma samen met het programma voor toezicht- en handhaving in één gezamenlijk VTH-uitvoeringsprogramma.

Actualiseer in de 2e helft van 2015 de protocollen voor communicatie, informatiebeheer en informatie-uitwisseling en stel protocollen en werkinstructies op voor vergunningverlening.

Stel voor 1 januari 2016 kwaliteitsbeleid op met doelstellingen en een kwaliteitsprogramma met daarin opgenomen een kalender met vaste meet- en bijstuurmomenten en bepaal wie verantwoordelijk wordt voor het kwaliteitssysteem en borg de kosten hiervan in de begroting.

Integreer naar de toekomst het bestaande (deels) sectorale beleid met betrekking tot de fysieke leefomgeving bij voorkeur in één integraal VTH-beleidsplan.

Aanbeveling 3: Zorg dat de gemeente uiterlijk op 1 januari 2016 voldoet aan alle kritieke massa criteria

Neem in de eerste helft van 2015 voor de taken toezicht en handhaving groene wetten, BOA domein II en ketentoezicht een besluit of deze taken in eigen beheer worden uitgevoerd of bij de RUD of bij een andere regiogemeente worden ondergebracht en borg de kosten hiervan in de begroting.

Breng in de loop van 2015 de deskundigheden waarvoor de gemeente niet voldoet aan de kritieke massa criteria onder bij de RUD Limburg Noord en neem deze op in het RUD-uitvoeringsprogramma voor de gemeente Weert en/of zoek voor bepaalde deskundigheden de samenwerking op met één of meerdere regiogemeenten. Werk in 2015 en verder actiever samen met de buurgemeenten.

Aanbeveling 4: Stel voor 1 februari 2015 een verbeterplan op waarin de hierboven genoemde aandachtspunten nader zijn uitgewerkt in acties met een tijdsplanning en wie binnen de organisatie voor welke actie verantwoordelijk is.

FINANCIËLE GEVOLGEN

De financiële gevolgen van de uitwerking van deze conclusies en aanbevelingen zijn thans nog niet aan te geven.

COMMUNICATIE

Het eindrapport met de bestuurlijke reactie is, gelijktijdig met het aanbieden van het eindrapport aan de gemeenteraad, op de website geplaatst van de gemeente Weert. Na de raadsbehandeling zal er een brief naar de rekenkamer uitgaan, met daarin het raadsbesluit.

EVALUATIE

Het college rapporteert periodiek aan de raad omtrent de stand van zaken van de implementatie van de overgenomen aanbevelingen.

ADVIES RAADSCOMMISSIE

- Het advies van de raadscommissie Ruimte is:
 - ◆ De commissie acht het voorstel rijp voor behandeling in de raad, als bespreekstuk. Voor wat betreft de fracties Weert Lokaal, VVD, SP en DUS Weert kan het voorstel ook als hamerstuk behandeld worden.
Als te bespreken punten resteren:
 - 1) de manier waarop de raad de afgelopen jaren door het college bij het onderwerp is betrokken, gelet op de bevoegdheid van de raad (informatieplicht college conform bedoeling WABO m.b.t. rapportages en beleid);
 - 2) het informatiesysteem van de gemeente;
 - 3) de afweging welke taken we als gemeente wel doen en op welk niveau en welke niet moet een besluit van de raad zijn.
 - ◆ Vanuit de commissie zal conform de verordening op de rekenkamer een procedureel initiatiefvoorstel geagendeerd worden voor de raadsvergadering van 27 mei a.s.

RAADSCOMMISSIE RUIMTE

Bijbehorend ontwerp-raadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

De raadscommissie Ruimte,

M.H.R.M. Wolfs-Corten
Griffier

P.J.R.L. Verheggen
Voorzitter

Nummer raadsvoorstel: RAD-001135

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Weert,

gezien het voorstel van de raadscommissie Ruimte van 19 mei 2015;

b e s l u i t :

Kennis te nemen van en over te nemen de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer Weert naar aanleiding van het onderzoek "Rapport over de mate waarin de gemeente Weert voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria voor haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving."

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 27 mei 2015.

De griffier,

De voorzitter,

M.H.R.M. Wolfs-Corten

A.A.M.M. Heijmans